Verbatim records

XIII Riigikogu, VIII Istungjärk, Infotund, kolmapäev

Wednesday, 05.12.2018, 13:00

Edited

13:00 Infotund
1. 13:01 Poliitiline kultuur
2. 13:10 Ettevõtluskonto
3. 13:17 Munitsipaalmeedia
4. 13:27 Sotsiaalteenuste hinnakujundus, jätkusuutlikkus ja kättesaadavus
5. 13:35 Otsustamisprotsessid Vabariigi Valitsuses
6. 13:45 Toetus Ukrainale
7. 13:51 Pensionipoliitika

13:00 Infotund

13:00 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, tere päevast! Infotund. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Infotunnis registreeris ennast kohalolijaks 33 Riigikogu liiget. Valitsusliikmetest on siin täna peaminister Jüri Ratas, ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Rene Tammist ja sotsiaalkaitseminister Kaia Iva. Tulenevalt soovide arvust annan võimaluse esitada üks lisaküsimus.

---

1. 13:01 Poliitiline kultuur

13:01 Esimees Eiki Nestor
Esimesena vastab peaminister Jüri Ratas ja küsib Martin Helme. Palun!

13:01 Martin Helme
Aitäh, lugupeetud spiiker! Lugupeetud peaminister, te esinesite siin mõne päeva eest kena üleskutsega poliitilise kultuuri mõttes, mõistsite hukka vägivalla, provokatsioonid ja mis kõik veel. See oli suurepärane üleskutse, millega ma kahtlemata nõus olen. See, et Eesti poliitiline kultuur muutub vägivaldseks, ei ole absoluutselt vastuvõetav. Aga õhku jäi rippuma üks küsimus: mulle jäi arusaamatuks, keda või mida te täpsemalt hukka mõistsite. Ma sooviksin väga kuulda, et Eesti poliitiline eliit mõistaks ikkagi hukka selle, kui rahumeelsele seaduslikule koosolekule tullakse provokatsioone ja ründeid, seadusrikkumisi korraldama. Seda ma ei ole väga kuulnud. Kas te saaksite ilusti üle korrata, et te mõistate hukka selle, kui tullakse rahumeelsele meeleavaldusele provotseerima, sinna röövima ja vara omastama ning korraldajate korraldustele vastu hakkama?

13:02 Peaminister Jüri Ratas
Austatud Riigikogu esimees! Riigikogu liikmed! Hea küsija, kõigepealt aitäh selle küsimuse eest! Ma alustan sellest, et mina ei ole mitte mingisugune poliitiline eliit. Mina ennast kindlasti selle eliidi hulka ei loe. Teen oma tööd südamega ja püüan lahendada neid küsimusi, mis Eestimaal olulised on.
Ma pean tunnistama, et kui ma teie küsimust vaatasin, siis ma eeldasin, et te olete mures ka kogu selle vaenu õhutamise ja valekampaania pärast, mida Eestis on viimastel nädalatel külvatud. Selles mõttes ma tänan teid, et ka teie nõustute selle minu pöördumisega, kus ma tõesti mõistan hukka füüsiliselt

vägivaldse käitumise tänavatel.
Kui te küsite, mida või keda ma konkreetselt silmas pean, siis kindlasti ma ei pea silmas neid inimesi, kes tulevad miitingutele, demonstratsioonidele oma seisukohta avaldama – sõna jõuga ja rahumeelselt. Küll on igasugune vägivaldne käitumine see, mille ma mõistsin üheselt hukka oma pöördumises ja mõistan hukka ka täna. Selge on see, et meie rahvale pole vägivaldsed meeleavaldused omased. Me oleme alati suutnud rahumeelselt erimeelsustest üle saada. Me oleme alati suutnud rahumeelselt neid erimeelsusi ka arutada. See vägivald, mis on viimastel nädalatel toimunud, teeb mind loomulikult kurvaks.

13:04 Esimees Eiki Nestor
Martin Helme, täpsustav küsimus, palun!

13:04 Martin Helme
Aitäh! Mind teeb kurvaks see, et ma ei saanud vastust. Me armastame siin üksteisele Eesti põhiseadust tsiteerida. Ma tsiteerin põhiseaduse § 47: "Kõigil on õigus ilma eelneva loata rahumeelselt koguneda ja koosolekuid pidada." Põhiseaduse kommenteeritud väljaanne ütleb nii: "Üksikute õigusrikkumiste, sh kuritegude toimepanemine koosoleku käigus ei õigusta selle keelamist või laialiajamist, kui koosoleku rahumeelsust on võimalik tagada ka õiguskuuleka käitumise tagamisega, sh vajadusel üksikute osavõtjate eemaldamisega. [---] Riik on kohustatud tagama koosolekust osa võtta soovijate turvalisuse, luues võimaluse koosoleku rahumeelseks toimumiseks, kartmata ründeid teistsuguste vaadetega isikute poolt." Meie eelmise nädala koosolek oli seaduslik ja rahumeelne koosolek, kus toimus rünne teistsuguste vaadetega isikute poolt. Muu hulgas olid seal kohal teie kabineti ministrid, sh siseminister, kes tegelesid provotseerimise ja vaenu õhutamisega. Üks neist ründas mind isiklikult, kui ma laval sõna võtsin. Ma tahaks ikkagi kuulda selle ründe hukkamõistu.

13:05 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Nüüd ma saan teie küsimusest aru, sest te läksite konkreetsemaks. Te räägite sellest oma meeleavaldusest, mis siin Toompea lossi ees toimus. Ma veel kord ütlen, et mina mõistan neid inimesi ja ma olen täielikult veendunud, et enamik nendest, kes siia Toompea lossi ette tulid, soovisidki rahumeelselt oma mõtteid välja öelda. Aga läheme nüüd konkreetsemalt selle teie meeleavalduse juurde. Seda, et seal olid Riigikogu liikmed ja valitsusliikmed, kes samuti soovisid Eestimaa elanikele ränderaamistikuga seotud küsimusi selgitada, ma pean väga õigeks. Te nimetasite sotsiaaldemokraatide esindajaid ja ministreid. Ma arvan, et nad tegid väga õigesti, et nad tulid seda selgitama. Nii peabki olema.
See, millega ma ei nõustu teie korraldatava ja ka teie vastutusel oleva demonstratsiooni puhul, on see, kui seal toimub inimeste tõukamine ja löömine, ma ütleksin, vaenule õhutamine. Ausalt öeldes seesama seal olnud võllapuu oli väga õõvastav. Ma arvan, et see ei ole Eesti ühiskonnas kohane. Ja kindlasti ma ei saa sellist vaenu õhutamist mitte kuidagi heaks kiita. Ma usun, et enamik inimesi, kes sinna tulid, ei pidanud samuti seda tõukamist ega löömist õigeks. Ma mõistan hukka need kaadrid, mis on seotud ühe Eesti Vabariigi kodanikuga, Indrek Tarandiga. Ma mõistan üheselt hukka selle, kuidas ta tõugati lavalt alla, kuidas ta tõmmati siia lossi ette maha ja kuidas talle jalaga lööke jagati. Kurb, et me oleme Eesti ühiskonnas selle piiri ületanud.

13:07 Esimees Eiki Nestor
Jaak Madison, palun!

13:07 Jaak Madison
Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Austatud peaminister! Loomulikult on väga kurb kuulda, et peaministril on topeltstandardid: ta ei suuda hukka mõista rahuliku meeleavalduse agressiivset häirimist ja korrarikkumist ning mõistab hukka vaid ühte poolt, kes tegelikult selle korrarikkumise lõpetas. Te rääkisite siin võllapuust, räägime siis ka ühest konkreetsest hukkamõistmisest. 13. novembril aastal 2012 toimus Tartus miiting, mille korraldas organisatsioon "Aitab valelikust poliitikast", mis sai alguse "Harta 12-st", mille algatajad olid ka Indrek Tarand, Marju Lauristin, Jevgeni Ossinovski, Silver Meikar ja paljud teised nomenklatuuri liikmed. Seal oli ka kena plakat "Ansip ja Savisaar võlla!",

mille kõrval oli võllapilt. Kas te seda ei mõista hukka, mis tol ajal toimus? Kas te olete teadlik ka sellest ja mõistate selle hukka, et Indrek Tarand kirjutas aastal 2016 avalikult, et kõikidele kodanlikele natsionalistidele tuleks kuklalask teha? Ja kaks nädalat tagasi ähvardas ta sõita molli kõigile, kes temaga ei nõustu. Kas te lõpuks selle mõistate hukka? Suudate te seda teha?

13:08 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Selge on see, et kui me räägime igasugustest kuklalaskudest või peade mahavõtmistest – ma ei räägi reaalsusest, vaid sellisest sõnakasutusest –, siis on teil loomulikult õigus, et see tuleb üheselt hukka mõista. Siin ei ole midagi öelda. Ma loodan, et me oleme teiega, härra Madison, selles mõttes samasugusel arvamusel, et kellegi päid ei saa maha võtta ja kedagi ei saa kuklalasuga maha lasta. See ei ole kindlasti tänases demokraatlikus ühiskonnas kuidagi aktsepteeritav.
Tõsi on see, et me oleme jõudnud punkti, kus selline vastandumine, vaenu õhutamine ja erinevuste rõhutamine on viinud Eesti ühiskonna üle piirist, mida me minu meelest ei oleks tohtinud kunagi ületada, nagu ma ka eelmisele küsimusele vastasin. Vägivald ei tohi ega saa olla vahend erimeelsuste lahendamisel. Ma arvan, et meil kõigil tuleb astuda samm tagasi ja mõelda omaenda tegude tagajärgede peale, enne kui on päriselt hilja. Kui te ütlete, et seal kuidagi rünnati teid või füüsiliselt rünnati teie kaaslasi, siis te teate, et meil on olemas Politsei- ja Piirivalveamet. Eesti politsei tegutseb professionaalselt ja hästi. Eks tuleb siis politseile vastavad teated teha. Te ise olete ju abipolitseinik ja peaksite väga hästi teadma, kui seal selline episood aset leidis. See episood, mida mina kirjeldasin, leidis seal aset – seda on ju piltidelt ja videost näha. Ja siis ütles veel keegi, et see Eesti kodanik olevat olnud alkoholijoobes, mis ei vasta tõele. Tehti kontroll ja öeldi, et ta oli kaine.

13:10 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

2. 13:10 Ettevõtluskonto

13:10 Esimees Eiki Nestor
Nüüd küsib Krista Aru ja vastab ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Rene Tammist. Krista Aru, palun!

13:11 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra minister! Madala maksumääraga eraisiku ettevõtluskonto pole tänaseni käivitunud. Kuidas teie kui ettevõtlusminister sellesse suhtute? On teada, et siin on vaja nii maksuametil kui kommertspankadel infotehnoloogilisi arendustöid teha. Kuhumaani nende töödega jõutud on? Ja kas teie ettevõtlusministrina üldse hindate selle ettevõtluskonto vajalikkust nii suureks, et selle rakendumisele kaasa aidata?

13:11 Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Rene Tammist
Austatud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Hea küsija! Usun, et ettevõtluskonto on vajalik ja julgustab inimesi ettevõtlusega alustama. See pakub inimestele lihtsat bürokraatiavaba võimalust ettevõtlusega tegeleda. Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduses, mille hea Riigikogu on vastu võtnud, on nõue, et ettevõtluskonto saab avada ainult pangas või krediidiasutuses. Võimalik, et seadusesse oleks olnud mõistlik lisada teenusepakkujate alternatiive, sest paraku pole seni paljud pangad ettevõtluskonto vastu praktiliselt huvi tundnud. Küll aga on Maksu- ja Tolliamet IT-arenduse poolega valmis saanud. Seega on riik oma osa ära teinud. Nüüd ootame, et ka pangad oleksid valmis teenust pakkuma. Ja mul on hea meel teada anda, et minu andmetel kavatseb LHV sellega jaanuarikuust alustada.

13:12 Esimees Eiki Nestor
Krista Aru, täpsustav küsimus, palun!

13:12 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister, aitäh selle esimese vastuse eest! Loodame, et LHV järgmise aasta jaanuarist tõesti alustab selle ettevõtluskonto võimaluse pakkumisega. Mida teie kui ettevõtlusminister olete veel suutnud teha praeguses olukorras, kus meil ei ole ettevõtluskontot ning majanduse tarneahelaid on väga mitmeti ja mitmes kohas pidurdatud? Ma mõtlen siin eelkõige kõrget kütuseaktsiisi, mis on sisevedudele väga halvasti mõjunud. Millised on need teie saavutused tööl oldud aja jooksul, et sellessamas regionaalses kaubanduses, ettevõtluses üldse mingisugune areng toimuks?

13:13 Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Rene Tammist
Aitäh, hea küsija! Riigi ülesanne ettevõtluse toetamisel on maandada ettevõtlusega alustamise riske ning seda tegevust soosida ja julgustada. Selleks oleme pidevalt bürokraatiat vähendanud. Näiteks liiguvad nüüd alustavatele ettevõtetele suunatud toetused ja nõustamine EAS-ist ära maakondlike arenduskeskuste koordineeritud kogusse. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on nende otsene partner ja otsesuhtlus võimaldab bürokraatiat vähendada. Samuti olen lihtsustanud stardilaenu reegleid ning lihtsustanud ja oluliselt laiendanud tööstuslaenu tingimusi. Ma arvan, et need on olulised sammud õiges suunas.
Kindlasti ongi üks võtmesõna see, kuidas alustavate ja ka juba tegutsevate ettevõtete heaks bürokraatiat vähendada. Paljud põhimõtted, nagu andmete ühekordne küsimine, avalduste esitamise või teiste nõudmiste kaotamine ning riikliku suhtluse kiirendamine, on juba töös. Toon ka välja, et asjata pole Index Ventures hinnanud Eesti ettevõtluskeskkonda maailma parimaks näiteks iduettevõtjatele. Ma usun, et siin on päris palju ära tehtud, kuigi olen nõus ka küsijaga, et saab veel palju rohkem teha.

13:15 Esimees Eiki Nestor
Enn Meri, palun!

13:15 Enn Meri
Aitäh, härra esimees! Lugupeetud minister! Ettevõtluskonto põhimõte on ju hea, aga sellel süsteemil on teatud miinused ka. Üks küllaltki tähtis punkt on see, et ettevõtja ei saa seal materjalikulusid maha tõmmata. Kas poleks võimalik seda süsteemi ümber teha või laiendada, et seal saaks ka materjalikulusid maha tõmmata? Siis tuleks muidugi ka neid piire muuta.

13:16 Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Rene Tammist
Aitäh, hea küsija! Jah, ettevõtluskonto on tõesti suunatud füüsilistele isikutele. See ei ole suunatud isegi mitte FIE-dele või juriidilistele isikutele, vaid ainult füüsilistele isikutele, kelle aastane tulu ei ületa 25 000 eurot. Asja lihtsus seisneb selles, et seda tulu maksustab Maksu- ja Tolliamet automaatselt: iga kuu tehakse 20% ulatuses mahaarvamisi. Seda summat ületava tulu maksumäär on juba 40%. Nii et see on ikkagi suunatud neile, kelle käibed on madalad ja kes saaksid ettevõtluskonto kaudu julgustust maksud ausalt ja vähese bürokraatiaga ära maksta. Ma usun, et see lahendus on iseenesest õige, ja ma arvan, et kui LHV selle teenuse pakkumisega alustab, siis on selle vastu ka huvi. Loomulikult on võimalik kaaluda ka muudatusi selles meetmes või lahenduses, aga ma arvan, et võiks selle rakendumise ära oodata. Peale seda, kui meil on õppetunnid käes, võiks teha kokkuvõtteid ja sellelt pinnalt ka muudatusettepanekuid.

13:17 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

3. 13:17 Munitsipaalmeedia

13:17 Esimees Eiki Nestor
Järgmisena küsib peaminister Jüri Rataselt Jürgen Ligi. Palun!

13:17 Jürgen Ligi

Aitäh! Härra peaminister! Riigikontrolli auditi järgi on munitsipaalmeedia endiselt suuresti selline varguse koht, kus valitsejad reklaamivad iseennast, kus halvustatakse konkurente ja ei aeta tegelikult üldse kohalikku asja. Ja kangelased on sellel rindel kogu aeg olnud eelkõige Keskerakonna kontrollitud omavalitsused. Kolmveerand nendest näidetest tuleb Tallinnast ja 13% Loksalt. Ilmselt on ka ülejäänud valdavalt teie erakonna stiili näited. Taavi Aas, teie lähedane kaasvõitleja, on väitnud, et linn lihtsalt ei sekkugi, see on vaba ajakirjandus ja siin pole mingit probleemi. Öelge, kas te olete sellega nõus, et see on vaba ajakirjandus, see on poliitilise konkureerimise aus viis, või näete selles nähtuses ka mingeid probleeme.

13:18 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, hea küsija! Kõigepealt kaks sõna sellest Riigikontrolli auditist või aruandest. Kahtlemata ma arvan, et Riigikontroll on põhjalik ning tema aruanne ja need ettepanekud on paljuski konstruktiivsed ja neid tuleb võtta tõsiselt. See on punkt üks. Teiseks tahan öelda, et igasugune ajakirjandus, sh kohalike ajalehtede väljaandmine, peab olema professionaalne: see peab olema läbipaistev ja kindlasti peab järgima häid ajakirjanduslikke tavasid.
Nüüd, see probleem, mille te tõstatasite, on päris pikalt üleval olnud ja omavalitsusjuhid on sellele erinevalt lähenenud. On neid omavalitsusjuhte, kes ütlevad, et linna või omavalitsuse väljaanded võivad olla, aga seal ei tohi olla ühtegi omavalitsusjuhi pilti ega lugu. Ja on ka teine arvamus, mille järgi on see mõistlik, kui me räägime elanike informeerimisest, olgu planeerimisprotsessist, erinevatest üritustest või omavalitsuste otsuste edastamisest. Nüüd sellest halvustamisest, millest te rääkisite. Ma igal juhul ei pea halvustamist õigeks ja ma ei arva, et seda peaks omavalitsuse väljaannetes olema. See ei puuduta ainult teie mainitud Tallinna või Loksat, vaid see puudutab kõiki 79 omavalitsust. Ma arvan, et igal juhul peab lähtuma sellisest professionaalsest ja läbipaistvast info kandmisest, mis puudutab seda kogukonda, neid elanikke. Kui väljaanne sellest lähtub, siis ma arvan, et kõik on läbipaistev ja tasakaalus.

13:20 Esimees Eiki Nestor

Jürgen Ligi, palun täpsustav küsimus!

13:20 Jürgen Ligi

Aitäh! Asi ongi selles, et need väljaanded ei ole tasakaalustatud. Hinnanguliselt üle 90% sellistest inetustest on pärit Keskerakonna kontrollitud omavalitsustest, kus ikkagi mõõdutundetult eksponeeritakse Keskerakonna vaateid ja nägusid, kes toetavad Keskerakonda või on lausa keskerakondlased. Seal ei domineeri sugugi kohalik poliitika, vaid kogu aeg kajastatakse ka riigi poliitikat, mille üks kangelasi olete teie isiklikult. Kui lehitseda Stolitsat ja Pealinna – viimase hetkeni need kaubamärgid isegi kuulusid Keskerakonnale –, siis ei ole ju kahtlust, et see ei ole ajakirjandus, see on kallutatud valimisreklaam. Öelge, kas teil on olemas ka moraalne hinnang sellele pildile, mis sealt avaneb. Ma pean siin silmas ka muid väljaandeid ja Tallinna TV-d.

13:21 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Esiteks, te mainisite siin erinevaid väljaandeid, Stolitsat ja Pealinna. Nii palju kui mina tean, on mõlemad, Stolitsa ja Pealinn, lisaks ka Tallinna Televisioon pressinõukogu liikmed. Nii et selle kaudu on alati avatud võimalus kaebusi esitada. Kui te küsite minu hinnangut, siis ma tahan rääkida sellest, mida on öelnud Tallinna linnapea selle kaasuse või menetluse raames. Ta on rõhutanud, et omavalitsusjuhid ei peaks sekkuma lehtede toimetuste töösse ja see printsiip peab kehtima kogu Eestis, kõigis 79 kohalikus omavalitsuses. Ma tõesti arvan, et ühte omavalitsuse ajalehte ei panda kokku selle alusel, mida ütleb selle omavalitsuse vallavanem, volikogu esimees või linnapea.
Nüüd teie kriitikast selle kohta, et Pealinnas ja Stolitsas on Keskerakonna liikmete pilte. Te ju teate, millest see on tingitud. See on tingitud kohalikest valimistest ja valimistulemustest. Tallinna elanikud on andnud viiendat korda, kui ma ei eksi – ja suur tänu neile selle eest! –, kohalike omavalitsuste valimistel Keskerakonnale 50% Tallinna Linnavolikogu kohtadest või rohkem, seekord 79 kohast 40. Tõsi on see, et Tallinnas on sõlmitud koalitsioonileping rohelistega, aga väga paljudel ametikohtadel, nii abilinnapeadena kui ka linnapeana töötavad inimesed, kes kuuluvad tõesti Keskerakonda. Eks see ole ka põhjus, miks te neid seal rohkem näete. Kui me võtame ette linnaosalehed, siis ma võin kindlalt väita, et seal on ka halduskogude liikmeid, kes ei kuulu Keskerakonda.

13:24 Esimees Eiki Nestor
Andres Herkel, palun!

13:24 Andres Herkel
Aitäh! Austatud peaminister! Selline avaliku raha kasutamine poliitilistes erahuvides on kõigepealt paha praktika avaliku raha kasutamise mõttes, kuid ka poliitiliste konkurentide ja ühiskonna mõttes tervikuna. Riigikontrolli auditis on see paheliste praktikate pingerida tõepoolest selline, et seda troonib ajaleht Stolitsa, millele järgneb Pealinn, ja siis on veel hulk näiteid Loksalt. Ma püstitan oma küsimuse Loksa teemal. Haldusreformi käigus te tegite teatavasti Loksa puhul erandi, jättes 2700 elanikuga omavalitsusüksuse sundliitmata, samal ajal kui te tunduvalt suurematele üksustele seda erandit ei võimaldanud. Kuidas te seda otsust tagantjärele vaatate – kas seda saab ikka pidada ausaks, eetiliseks ja õigeks? Kui otsus olnuks teistsugune, siis oleks ilmselt ka sellisele varastamisele Loksal piir pandud.

13:25 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Ma loodan, et Riigikogu esimees, aga eeskätt Jürgen Ligi ei pahanda. Tema on ju esitanud minule küsimuse ja näinud vaeva, valmistanud selle ette munitsipaalmeedia teemal, aga teie küsite nüüd kohaliku omavalitsuse reformi kohta, et miks on Loksa eraldiseisev omavalitsusüksus. Ju on teie küsimuse taust see, et miks teda ei ole näiteks Kuusalu vallaga liidetud. Eks ma vastan ka sellele, kui vahele ei segata. Nagu te teate, on kohaliku omavalitsuse reform praegusele valitsuskoalitsioonile oluline olnud. Ma arvan, et see, millega alustasid eelmine valitsus ja vastava valdkonna minister, oli pool sammu õiges suunas. Praegune valitsus on pidanud oluliseks omavalitsuste rahabaasi küsimuse lahendamist ka üksikisiku tulumaksu protsendi kasvu kaudu. Oleme seda ka tõstnud. Ja ma tõesti arvan, et see, et meil eelmise aasta 15. oktoobri kohalike valimiste järel jäi 213 omavalitsusest järele 79, on samm õiges suunas.
Kui küsimus on selles, kas omavalitsusreformiga edasi minna ja kas 79 on piisav (sh Loksa näide), siis ma arvan, et varem või hiljem – ma loodan, et pigem varem – selle omavalitsuse reformiga edasi liigutakse. Kui teie hinnang on, et üks kohalik omavalitsus varastab, nagu te oma küsimuses ütlesite, siis see on väga jõuline hinnang Riigikogu liikmelt. Kindlasti on see ka väga tõsine hinnang ja sellega tuleb siis tegeleda. Kui teil on andmeid, et selline tegevus omavalitsuses toimub, siis tuleb sellest vastavatele instantsidele teada anda. Kui teil ei ole neid andmeid, siis ma arvan, et ei tasu vehkida nende lausetega, et üks või teine omavalitsus varastab. Mina pean omavalitsusi väga ausateks ja usun, et need inimesed tegelikult seisavad oma kogukonna arengu eest.

13:27 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

4. 13:27 Sotsiaalteenuste hinnakujundus, jätkusuutlikkus ja kättesaadavus

13:27 Esimees Eiki Nestor
Vastab sotsiaalkaitseminister Kaia Iva ja küsib Tiina Kangro. Palun!

13:27 Tiina Kangro
Aitäh! Lugupeetud minister! Sotsiaalministeeriumi eestvõtmisel on viimastel aastatel jõudsalt arendatud sotsiaalteenuseid, mis on väga tore, aga kuna need on enamasti vana Euroopa stiilis klassikalised teenused, siis on nende hind küllaltki kõrgeks kujunenud. Näiteks, kui puudega lapse perekond saab lapse anda nädalalõpuks hoiukodusse lapsehoiuteenusele, siis maksab Sotsiaalkindlustusamet selle eest ligi 500 eurot, aga kui perekond hooldab last kodus, siis on puudega lapse toetus terve kuu eest 80 eurot. Parimal juhul saab ema paarkümmend eurot hooldajatoetust lisaks. Eks näiteid on veel. Küsimus on selles, millisena näeb Sotsiaalministeerium tulevikku. Kas need ülikallid teenused muutuvad eelolevatel aastatel siiski kõigile kättesaadavaks või on teil plaanis ka mingeid odavamaid lahendusi arendada?

13:28 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva
Aitäh, austatud esimees! Head Riigikogu liikmed! Austatud küsija! Küsimuses on tõesti iva sees, sest neid teenuseid on ju arendatud ja võimaldatud eri rahastusallikatest, erinevate projektide ja meetmetega, st need on üsna eriilmeliseks kujunenud. Selleks, et luua terviklikumat süsteemi ja et teenused oleks kõigile mõistlikult kättesaadavad, nii nagu ka te ise rõhutate, valmistab ministeerium ette puuetega inimeste sotsiaaltoetuste ja -teenuste ümberkujundamist, et need omavahel loogiliselt kokku kõlaksid. Oleme niikaugel, et meie töörühm läheb varsti sihtgruppidega ettepanekutest kõnelema, et vaadata üle see, missugused võiksid olla laiemad plaanid. Aga et mitte nii kaua lihtsalt oodata, siis me mõistagi tegeleme iga päev sellega, et uued teenused oleksid võimalikult paindlikud ja toetavad, mitte niivõrd kulukad või näiteks ööpäevaringsed. Soodustame pigem kodus elamist toetavaid teenuseid: intervallhoidu ja päevahoidu.
On ju teada, et erihoolekandes käivitasime sellest aastast päeva- ja intervallhoiu just nimelt selleks, et ööpäevaringselt teenuselt survet maha võtta ning et kodus olevate inimeste hooldamine oleks võimalik, lihtne ja loogiline. Praegu on meil mure sellega, et me ei ole suutnud luua nii palju teenuskohti, kui meil eesmärgiks oli – ilmselt on vajadus suurem. Ja selleks, et lahendada just nimelt seda kitsaskohta, et ei ole sobivaid ruume, kuulutame aasta alguses välja toetusvooru 700 000 euro ulatuses. Neid ruume peab olema võimalik kohandada, et tõepoolest üle Eesti tekiksid need n-ö paindlikud kohad, mida oleks võimalik kasutada nii päeva- kui ka intervallhoiuks. Sama loogika järgi tahame ka teiste teenustega edasi minna.

13:30 Esimees Eiki Nestor
Tiina Kangro, palun!

13:30 Tiina Kangro
Aitäh! Enamasti lähtutakse nende teenuste puhul siiski loogikast, et spetsialistid osutavad teenust. Kas ministeeriumis on arutlusel ka see vaade, et inimestele, asjaosalistele, võiks eraldada isiklikke eelarvevahendeid või mingisuguseid summasid, mille piires nad võiksid ise välja mõelda, kuidas enda abistamist korraldada?

13:31 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva
See on väga õige suund ja lähenemine, selleks et ressursse oleks võimalik mõistlikult kasutada: raha, inimeste enda panust, vajadusel ja võimalusel ka vabatahtlikke. Me praegu liigume selles suunas, et neid rohkem rakendada. Kodukant ongi teatud maakondades alustanud vabatahtlike kaasamise projektiga, et sellest saaks hea tava. Aga ma näen juba praegu ühte mitte nii hästi realiseerunud kohta, kus oleks võimalik rohkem isikupõhist lähenemist kasutada ja võib-olla ka väiksema rahaga paremat teenust anda. Mõtlen kohalikele omavalitsustele suunatud raske ja sügava puudega laste toetusraha, mis jäi eelmisel aastal suures osas kasutamata.
Me oleme hästi palju tööd teinud, sellest kõnelenud ja kohalikke omavalitsusi suunanud, et seda raha paremini kasutataks, sest seal ei ole enam selliseid rangeid piiranguid nagu mõni aasta tagasi. On võimalik anda ka rahalist toetust – just nimelt selleks, et mingeid teenuseid saaks paremini kasutada. Ei ole küll võimalik anda otsest püsivat toetust, aga teenuste kasutamiseks on võimalik seda raha saada. Ehk me tahaksime jõuda nii kaugele, et kohalik omavalitsus, kes on alati inimesele kõige lähemal ja näeb kohalikke olukordi, oskaks kokku siduda riigiteenused, omavalitsuse teenused ja selle raharessursi nii, et võimalikult ökonoomselt hea tulemus saada. Mõistagi tahame jõuda nii kaugele, et kui inimene pöördub ja ütleb, et tal on mure, siis juhul, kui seda ei ole võimalik sel hetkel operatiivselt lahendada, pöördub juhtumi lahendaja lõpuks inimese poole küsimusega, kas olukord sai lahendatud. Tähtis on, et probleem ei jääks õhku rippuma ja leitakse ikkagi optimaalne lahendusvariant, sest tõepoolest võib olla situatsioone, mis päeva pealt ei lahene.

13:33 Esimees Eiki Nestor
Krista Aru, palun!

13:33 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud proua minister, ma jätkan siit ja küsin hooldajatoetuste kohta. Haige inimese hooldamine on väga tõsine, aega ja närve nõudev töö. Kas hooldajatoetustele kehtivad ka mingid riiklikud standardid? Kas neile on mingid kindlad kriteeriumid kehtestatud või on need toetused endiselt ainult kohaliku omavalitsuse pädevuses? Ma tean, et hoolduskoormuse rakkerühm soovitas need ühtsed riiklikud kriteeriumid kehtestada. Kui kaugel sellega ollakse ja kuidas te üldse selle teemaga edasi liikuda plaanite?

13:33 Sotsiaalkaitseminister Kaia Iva
Aitäh! See on väga päevakajaline küsimus. Praeguse korra järgi on hooldajatoetused ja ka koduteenused, tugiisikuteenused tõepoolest kohaliku omavalitsuse pädevuses ehk need mahud ja hinnaskaalad määrab kohalik omavalitsus. Ja me kõik teame, et käärid on väga suured, kusjuures küsimus ei pruugi olla ainult hooldajatoetuse suuruses, vaid ka kõrvalolevates teenustes. Kui koduteenust pakutakse omavalitsuses piisaval määral, on võib-olla ka teistes küsimustes seis palju leebem. Küsimus on seega nii teistes teenustes kui ka selles täiskasvanud isiku hooldamise teenuse tasustamises, mida te nimetasite. Kohalikud omavalitsused on seda hooldajatoetust mõistagi ka laste hooldamise puhul välja maksnud.
Me läheme valitsuse ette juba eespool nimetatud töökavaga, et ajakohastada kogu puuetega inimeste toetuste ja teenuste süsteem. Meil oli plaanis sellega detsembris valitsuskabinetti jõuda. Ilmselt me sellega detsembris sinna ei jõua ja see lükkub jaanuarisse, sest teema on väga lai, nagu aru saada on. Aga üks meie sinna kirja pandud pügal ja eesmärk ongi see, et ka hooldajatoetuse määramisel on vaja jõuda üleriigiliste standarditeni. Omavalitsus saab küll valida, kas ta pakub ühte või teist teenust või kombineerib neid, aga siin peaks olema ka loogiline alus, selleks et minimaalset taset tagada. Mõistagi ei ole eesmärk mitte see, et võimalikult palju aktiveerida või soodustada seda, et inimesed jääksid koju oma lähedasi hooldama. Eesmärk on pigem see, et meil oleks olemas need teenused, mille abil inimesed välja pääsevad, ennast teostada saavad. Aga on olukordi, kus inimene ise hooldab oma lähedast – ka siis peab loogiline ja mõistlik abi olemas olema.

13:35 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

5. 13:35 Otsustamisprotsessid Vabariigi Valitsuses

13:36 Esimees Eiki Nestor
Peaminister Jüri Ratasele esitab küsimuse Jaak Madison. Palun!

13:36 Jaak Madison
Aitäh, austatud Riigikogu esimees, ja aitäh veel kord, austatud peaminister Ratas! Käsitleme uuesti teemat, mis on jätkuvalt aktuaalne ja mille kohta on andnud allkirja ligi 18 000 Eesti inimest. See teema on Eesti ühinemine ÜRO migratsioonipaktiga ehk ränderaamistikuga. Parlament on andnud oma suunise, mis siis, et 41 häälega. Tulenevalt Eesti riigiõigusest ja kõikide riigiteadlaste arvamusest – seda seisukohta on väljendanud ka tunnustatud riigiteaduste ekspert Paloma Krõõt Tupay – peab valitsus nüüd siiski langetama otsuse, kas Eesti ühineb selle ränderaamistikuga või mitte. Ta võib võtta arvesse ka parlamendi suunist. Kuid teie olete seda küsimust eiranud. Seega, minu küsimus on, kas valitsus võtab selle valitsuskabineti istungi päevakorda ja langetab otsuse, mille puhul ta arvestab või ei arvesta parlamendi suunisega. Kas te käsitlete seda nüüd valitsuses edasi?

13:37 Peaminister Jüri Ratas
Suur tänu teile selle küsimuse eest! Ma arvan, et see, mida te teete, st sellise küsimuse püstitamine on õige. Ühes õigusriigis, demokraatlikus riigis peabki olema selline debatt, kus me tõesti asja arutame, kasutame sõna jõudu ja erinevaid argumentatsioone. Ma nõustun siin õigusteadlastega ning kindlasti ka Eesti põhiseaduse ühe autoriga, Jüri Raidlaga. Ta on rõhutanud, et see, et selline debatt toodi Eestis Riigikogu tasandile, ei ole mitte kriis, vaid parlamentarismi võidukäik. Ja ma arvan, et see oli selles

olukorras õige samm. Te teate ju hästi, et valitsus töötab konsensuspõhimõtte alusel ja kui seda mingites küsimustes ei ole, siis on õige debatt laiemale pinnale tuua. Seda me ka tegime.
Mina võtsin ka vastutuse. Ütlesin sellel hommikul – kui ma ei eksi, siis oli see esmaspäevane päev –, et kui auväärt Riigikogu ütleb, et valitsus peab seda teemat uuesti arutama, siis mina viin selle valitsusesse ja kui vaja, olen nõus ka selle üle hääletama. Nii Vabaerakond kui ka Reformierakond olid ju vastavad muudatusettepanekud teinud. Kui ma ei eksi, siis olid need muudatusettepanekud nr 11 ja 12. Need ei leidnud siin Riigikogu saalis toetust, kuid toetust leidis avaldus, mis ütleb, et Riigikogu toetab Eesti liitumist ränderaamistikuga. See ongi see alus. Valitsus on seda arutanud märtsikuu lõpus, 22. märtsil, ja ma ei näe mingit põhjust, miks peaks valitsus seda uuesti arutama.

13:39 Esimees Eiki Nestor
Jaak Madison, palun!

13:39 Jaak Madison
Aitäh! Tore on komplimente kuulda, kuigi peab ütlema, et te tihti lähete küsimuse mõttest mööda. Sõna jõud on oluline, kuid eks igasugune jõud on oluline – eriti meie puhul. Kuid kas te olete lugenud välissuhtlemisseadust ja valitsuse seadust? Mõlemad ütlevad väga konkreetselt, et välispoliitikat teostab valitsus, teie sõnul ka konsensuspõhimõttel. Parlament võib anda suuniseid, arvamusi ja soovitusi, kuid välissuhtlust ja välispoliitikat teostab valitsus. See on põhimõtteline küsimus. Ka Riigikogu ise ei saa rikkuda välissuhtlemisseadust ega valitsuse seadust, ta saab anda soovitusi. Siit ka minu küsimus: kas te lähete nendest seadustest mööda ja enam ei aruta konsensuspõhimõttel valitsuses Eesti ühinemist migratsioonipaktiga või on teie lähtepunktiks see märtsikuine otsus, mille järgi otsustas Eesti konsensuspõhimõttel leppega liituda, mis omakorda tähendab, et ka Erakond Isamaa on tänasel päeval teie valitsuses nõus sellega, et me selle ÜRO paktiga liitume?

13:40 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Ma saan aru, et te tõmbate seda debatti palju laiemaks. Kõigepealt Isamaast. Isamaa on ju väga konkreetselt ja selgelt välja öelnud, et nemad ränderaamistikuga ühinemist, liitumist ei toeta. Kindlasti tuleb seda aktsepteerida, Isamaa otsust austada. See oligi see põhjus, miks valitsus ei leidnud siin ühist keelt. Ja ma tänan neid 39 Riigikogu liiget, kes pidasid õigeks selles küsimuses Riigikogu seisukoht kujundada.
Valitsus arutas seda lepet 22. märtsil ja ma arvan, et ükski kolmest valitsuserakonnast ei tagane nendest põhimõtetest, mis valitsus toona paika pani. Need põhimõtted on ju väga selged: Eesti ei toeta pagulaskvoote, Eesti ei toeta massiimmigratsiooni. Kui me räägime pagulaste vastuvõtmisest, mis ränderaamistiku teemaga väga kokku ei lähe, siis te teate ju väga hästi, et meil pole ühtegi siduvat rahvusvahelist kohustust pagulaskvoodi kehtestamiseks, ka Euroopa Liidu sees mitte. Eesti teeb kõike ainult vabatahtlikult ja mina olen sellel seisukohal, et nii peab see ka jääma. Kuna me debateerime praegu teiega, siis ütlen, et kui EKRE arvab, et me peaksime hakkama kvoodi alusel pagulasi vastu võtma, siis minu vastus on ei, praegune valitsus seda ei toeta. Valitsuse seisukoht on, et me ei toeta pagulaskvoote, me ei toeta massiimmigratsiooni, aga selle üle võib alati debateerida. Nii et mina ütlen ausalt, et mina lähtun sellest, mida auväärt Riigikogu otsustas.

13:42 Esimees Eiki Nestor
Martin Helme, palun!

13:42 Martin Helme
Aitäh, lugupeetud spiiker! Hea peaminister, ma sain teie esimesest vastusest aru, et meil ongi topeltstandard: kui teie kõrval istuv Rene Tammist tuleb mult praegu mikrofoni käest ära võtma ja ma teda tõrjuda üritan, siis olen ma süüdi vägivallas, aga kui ma tulen teilt praegu vastamise ajal mikrofoni käest ära võtma ja te mind tõrjuda üritate, siis ma olen süüdi vägivalla õhutamises. Ma saan aru, et meil on ühtedele ühtemoodi ja teistele teistmoodi seadused. Aga sellele küsimusele, mida Jaak Madison küsis, jäi teil ikkagi vastamata. Parlamendi avaldus ei ole mandaat, parlamendi avaldus ei ole volitus ja

mitmed seadused nõuavad, et valitsus võtaks seisukoha. Valitsus seisukohta võtnud ei ole. Mille alusel? Ja palun mitte öelda, et parlamendi 41 saadiku arvamusavalduse alusel. Mille alusel läheb meie suursaadik ÜRO-sse ja liitub selle paktiga, kui valitsus ega parlament teda selleks volitanud ei ole?

13:43 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Ehkki ma olen siin praegu täidesaatva võimu esindajana, soovin ma astuda tugeva sammu seadusandliku võimu kaitseks. Mina arvan, et Riigikogu tähtsust ja otsuseid tuleb austada, mitte öelda, et see ei loe midagi, mida ütleb Riigikogu, mille on valinud kõrgeim võim. Ka teie olete rahva esinduskogu liikmed ja tema otsused on ikkagi väga olulised. Ja teil on õigus: Riigikogu on tõesti 41 saadiku suu läbi öelnud, et Eesti toetab seda ränderaamistikku.
Kui nüüd edasi norida, siis ka Riigikogu liikmete, Riigikogus esindatud erakondade seas on väga erinevaid arvamusi. Ma võtan näiteks suurima opositsioonijõu. Ma palun teilt vabandust, aga Reformierakond on ikkagi suurim opositsioonijõud. Ühel hetkel, s.o 12. novembril, ma lugesin Reformierakonna esimehe Kaja Kallase hinnangut, et valitsus ei ole avalikkust ega Riigikogu ÜRO ränderaamistikust piisavalt teavitanud, kuid arvestades seda, et dokument pole siduv ning sellega ühineb enamik liitlasi, peaks Eesti siiski ka liituma. Kallas rõhutab vajadust arutleda ränderaamistiku üle parlamendis ning tema arvates ei ole valitsus selle kohta piisavat teavet pakkunud. Mõni päev hiljem, 19. novembril, öeldi Reformierakonna esimehe Kaja Kallase avalduses, et ränderaamistiku küsimust ei saa Riigikokku tuua, sest selle üle otsustamine on valitsuse töö. Õnneks andis siin selguse Reformierakonna pressiesindaja, kes ütles selles virvarris ERR-ile, et Reformierakond pole selles küsimuses ühtegi ametlikku otsust teinud ja esimesel juhul oli tegemist Kaja Kallase arvamusega. Nii et võta sa siis kinni!

13:45 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

6. 13:45 Toetus Ukrainale

13:45 Esimees Eiki Nestor
Peaminister Jüri Ratasel tuleb nüüd vastata küsimusele, mille esitab Andres Herkel. Palun!

13:45 Andres Herkel
Aitäh, härra esimees! Austatud peaminister! Kõigepealt ühest eelmisest küsimusest, mille vastus ei läinud sinna suunda, mida küsimus eeldas. Ma pean teile ilmselt Riigikontrolli auditi ja Loksa kohta kirjaliku küsimuse esitama. Aga lubage nüüd minna asja juurde, milles meie ühismeel ilmselt suurem on – see puudutab Ukraina olukorda. Riigikogu võttis teatavasti üleeile vastu avalduse Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks seoses Kertši sündmustega. Määratlesime seda agressioonina ja rääkisime sanktsioonide laiendamise vajadusest. Mulle teeb muret eeskätt demokraatliku maailma küllalt loid reaktsioon, millest ka minu küsimus, kuivõrd kohe-kohe seisavad ees kõikvõimalikud Euroopa Liidu nõukogude ja muude rahvusvaheliste foorumite kogunemised. Mida Eesti saab teha ja teeb, et ka meie lääneliitlaste ja rahvusvaheliste organisatsioonide reaktsioon oleks tugevam, selgem ja ühemõttelisem?

13:46 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Kui lubate, siis ma lühidalt vastan esimesele poolele, sellele Loksa küsimusele. Loomulikult, olen meeleldi nõus kirjalikku küsimust lugema ja kindlasti ka põhjaliku vastuse andma. Aga mis me siin seda pingpongi ikka teeme – kui on vaja, siis läheme teiega koos Loksale kohale ja vaatame sellele olukorrale peale. Öeldakse ikka, et oma silm on kuningas.
Kui nüüd selle tõsise Kertši väina teema juurde tulla, siis teie küsimuseasetus oli see, et demokraatlik maailm on suhteliselt loid. Me saame täna öelda, et väga mitmes rahvusvahelises organisatsioonis on ju arutatud seda, mida Eesti saab teha. Mina isiklikult andsin 26. novembril oma esialgse arvamuse. Ma otsisin oma avalduse välja – tegin selle kell 00.39 – ja selle sisu oli järgmine: "Kertši väinas toimunu on tõsine rahvusvahelise õiguse rikkumine. Mõistan hukka Venemaa tegevuse Ukraina mereväealuste

hõivamisel, Kertši väina sulgemise ning agressiooni Ukraina vastu. Toetan Euroopa Liidu ja NATO üleskutset pingelise olukorra deeskaleerimiseks, et vältida konflikti edasist arenemist."
Me teame, et lisaks sellele koguneb järgmisel nädalal Euroopa Liidu Ülemkogu, nagu te väga õigesti ka ütlesite. Ma usun, et ka seal tuleb see teema lauale. Vaadates, kuidas valmistutakse välisasjade nõukogus, usun, et see teema jõuab ka Euroopa Liidu liidrite lauale. Vähemalt ma väga loodan seda. Ei saa öelda, et suhtumine on täiesti loid olnud, sellepärast et nii NATO tasemel kui ka tegelikult Euroopa Liidu tasemel on vastavad avaldused vastu võetud. Meile on kindlasti oluline, et see teema on jätkuvalt aktuaalne eelseisval ülemkogul, nagu ma ütlesin.

13:48 Esimees Eiki Nestor
Andres Herkel, täpsustav küsimus, palun!

13:48 Andres Herkel
Aitäh, härra esimees! Austatud peaminister, kõigepealt ma tõesti tänan nii teid kui teisi valitsusliikmeid õigeaegsete ja kiirete avalduste eest, aga see hinnang, et rahvusvaheline reaktsioon on loid, lähtub sündmuste edasisest kulgemisest. Kui Kremlist tuleb sääraseid avaldusi, et see n-ö agressioon, kius ja sõda ei lõpe enne, kui Ukrainas toimub režiimivahetus, siis on olukord ikkagi äärmiselt tõsine. Minu küsimus on see: kas te lähete Euroopa Liidus välja ettepanekuga laiendada sanktsioone ja kui jah, siis milliseid konkreetseid võimalusi te selleks näete?

13:49 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Kui rääkida sanktsioonidest, siis Eesti on tõesti valmis toetama Euroopa Liidu piiravate meetmete täiendamist, laiendamist või tugevdamist. Kindlasti on küsimus selles, kui suur on see kandepind Euroopa Liidu sees. Miks ma ütlesin, et me ei saa öelda, et demokraatliku maailma reaktsioon on olnud loid, nagu te sõnastasite? See ikkagi päris loid pole olnud: kui vaadata näiteks eri riikide välisministrite, välisministeeriumide saadikute avaldusi, siis need on olnud üheselt hukkamõistvad. Lisaks on ka mõningad riigipead avalduse teinud. Mulle meenub näiteks lisaks sellele, mis ma omalt poolt ette lugesin, Leedu ja Soome presidendi avaldus. Peale seda tuli neid kindlasti veel juurde.
Eesti lähtub siin ju igal juhul sellest tuumküsimusest või rõhuasetusest, et me toetame Ukraina territoriaalset terviklikkust ja suveräänsust. Ja teie konkreetsele küsimusele ma andsin kohe alguses vastuse. Nii et eks need läbirääkimised tulevad ülemkogu eel, kui seda ette valmistatakse. Te ju teate väga hästi, härra Herkel, et see täpne sõnastus ja täpne päevakava sõltuvad väga palju ülemkogu eesistujast.

13:51 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

7. 13:51 Pensionipoliitika

13:51 Esimees Eiki Nestor
Ja nüüd tuleb peaministril vastata küsimusele, mille esitab Kristen Michal. Palun!

13:51 Kristen Michal
Aitäh, hea esimees! Hea peaminister, sinu valitsus on Eesti ajaloos esimene ja ilmselt vist ainukene, kes on läinud pensionäride tulu kallale. Hoolimata maailmamajanduse headest aegadest on valitsus teinud sellise üsna küünilise valiku võtta töötavad pensionärid valitsuse kulude katjateks. Ja kui vaadata, kes need on, siis need on tegelikult inimesed, kes tahavad olla aktiivsed. Need on kogenud töötajad, keda vajatakse tööturul. Need inimesed panustavad Eesti sotsiaalsüsteemi. Me oleme umbes aasta aega sellel teemal vaielnud. Minu ja meie hoiak on, et pensionäride kõrgem maksustamine tuleb ära muuta. Eelnõu on menetluses ja selle maksumus on selge – 30 miljonit ehk umbes sama palju, kui valitsus katuserahadeks laristas, selle asemel et olulisemaid otsuseid teha. Aimates, et vastus kipub ümar tulema, ma küsin lihtsamalt. Kas valitsus saab aru, et see, et pensionärid peavad headel aegadel valitsuse kulutamissoovi katma, on olemuslikult vale? Võrdlusena: see on sama nagu vanaema annaks

elujõus mehele viinaraha. Et mu võrdlusest valesti aru ei saadaks, täpsustan, et ma mõtlen vanaema all pensionäre ja elujõus mehe all teie valitsust.

13:52 Esimees Eiki Nestor
Aitäh! Küsimus on esitatud.

13:52 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Kõigepealt ma tahan öelda, et minu meelest on väga tervitatav teid, härra Kristen Michal, taas siin infotunnis näha. Pikka aega pole mul olnud võimalust teiega debateerida ja eks olen sellest ka natukene puudust tundnud. Te kirusite oma küsimuses praegust valitsust maapõhja, maalisite sellise pildi. See ei pea nii olema, kuid kahjuks on Reformierakonna käekiri selline olnud. Vastupidi, praegune valitsus on teinud kõik selleks, et Eestis paraneks nende inimeste olukord, kes on teinud oma tööd ja kes saavad pensioni, et nende ostujõud suureneks.
Ma saan aru, et te toote praegu mängu tulumaksuvaba miinimumi, selle sajandi suurima maksureformi teema. Te teate ju väga hästi, et see ei ole ainult pensioniga seotud. Te teate ju väga hästi, et see on sissetulekuga seotud. Kui me räägime eakatest inimestest, siis need kaks on seotud: pension pluss palk, kui nad töötavad. Kui te tõesti muret tunnete – te tõite siin ka isikliku näite –, siis minu meelest peaks muretsema suhtelise vaesuspiiri pärast. Meil on viimased andmed 2016. aastast, kui suhteline vaesuspiir oli 468 eurot ning keskmine vanaduspension oli ligi 100 eurot madalam kui praegu. Me teame seda, et sel aastal on keskmine vanaduspension 447 eurot. Ja kui me võrdleme neid andmeid, 2016. aasta suhtelise vaesuse piiri, 468 eurot ja selle aasta keskmist vanaduspensioni, 447 eurot, siis on pension ka kahe aasta taguse ajaga võrreldes ikka väga madal. Ma arvan, et see on tõesti lubamatu olukord. Ja kui me koos Reformierakonnaga seisame selle eest, et pensione rohkem tõsta, siis on see juba päris tugev jõud.

13:54 Esimees Eiki Nestor
Kristen Michal, palun!

13:54 Kristen Michal
Aitäh, hea peaminister! Ma natuke pelgasingi, et analoogiale, kus vanaema annab elujõus mehele viinaraha, tuleb vastuseks jutt Keskerakonna programmist. Aga küsin edasi. Meil on siin üks oluline muudatus, millest sõltub tulevikupension. Valitsus on selle üsna vargsi siia sokutanud, omamata isegi üksmeelt. Selle tagajärjeks on tõenäoliselt samasugune asi nagu kanapõdra tüüpi maksusüsteem ehk sinu pension sõltub sotsiaalmaksu laekumisest üha vähem. Mul on küsimus, miks valitsus püüab Eestit viia selles suunas, et töötavad pensionärid ehk kogenud töötajad ei ole tööturul teretulnud, nad katavad valitsuse kulutusi ja inimese enda panusest sõltub tulevikus vähem.

13:55 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Te olite vist alguses infotunni küsimuse esitamisel natuke roostes, aga teine tuli juba palju konkreetsemalt ja paremini välja. Nüüd ma saan aru küll: te räägite uuest pensionireformist ja sellest eelnõust. Kui te küsite, mis on selle põhisuunad, siis punkt üks on pensioniea sidumine oodatava elueaga ja punkt kaks on muuta pensionile minek paindlikumaks, mis on minu arvates väga oluline. Kindlasti on eesmärk ka pensionide ebavõrdsuse vähendamine. Ma julgen öelda, et see komisjoni tehtud samm, et esimese pensionisamba või -astme puhul tuleks lähtuda 50 : 50 põhimõttest, on kindlasti samm õiges suunas. Ma rõhutan veel kord: me näeme ju, et inimeste eluiga kasvab, mis on hea, ja kindlasti on õige lähenemine see, et sellega tuleks paindlikkuse huvides siduda pensionile mineku iga. Loomulikult me peame selle kõrval töötama ka selle nimel, et pikendada tervena elatud eluiga. Aga selle pensionisüsteemi reformi algatus tuli minu teada juba eelmiselt valitsuselt ja praegune valitsus on sellega edasi läinud. Nii et eks see on väga põhimõtteline muudatus.

13:56 Esimees Eiki Nestor
Taavi Rõivas, palun!

13:56 Taavi Rõivas

Aitäh! Mulle tundub, et te päris täpselt ei ole tabanud seda tuuma, mis see muudatus endaga kaasa toob, sellepärast et jutt pensionile jäämise paindlikkuse suurendamisest ei vasta lihtsalt tõele. Kui inimene läheb näiteks kolm aastat hiljem pensionile, annab kehtiv regulatsioon talle preemiat ehk ta saab rohkem kui kolme aasta pikkuse staaži võrra pensionit lisaks. See motiveerib teda hiljem pensionile jääma. Täpselt samamoodi saab praegu ka varem, enne pensioniea kättejõudmist, pensionile jääda, aga sel juhul inimene kaotab. Kui ta jääb näiteks kolm aastat varem pensionile, siis ta kaotab rohkem kui kolme aasta raha, mis taas kord motiveerib inimest kauem töötama. Nüüd see muutub: inimene sellist preemiat enam ei saa, see väheneb väga-väga suures ulatuses, mis tegelikult demotiveerib kauem töötamist. Kas te tegelikult mõistate, mida see pensionimuudatus endaga kaasa toob?

13:57 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, hea Taavi Rõivas! Ma ei tea, kas te kuulsite või mitte, aga ma tunnustasin ka eelmist valitsust, kes seda pensionireformi alustas. Selge on see, et teil paljud asjad takerdusid ja meil tuli need lõpuni viia. Minu meelest on tähtis see töötamise märksõna, mis te oma küsimuses ütlesite – see, et inimene oleks motiveeritud töötama. Kui me võtame praeguse süsteemi ja näiteks sellesama eelpensioni, siis on seal ju reegel, et eelpensioni ajal inimene töötada ei saa, ta kaotab. Uue süsteemiga, uue reformiga see piirang kaob ja inimesi motiveeritakse rohkem töötama. Ma arvan, et igal juhul on õige inimesi rohkem tööjõuturule tagasi tuua.

13:58 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, peaminister Jüri Ratas! Aitäh, ministrid Kaia Iva ja Rene Tammist! Infotund on lõppenud.